

1^e, 2^e, 3^e milieu mogelijke stressoren

gezinssituatie

- veel complexe verbale interacties tussen gezinsleden; aandringen op uitleg over wat en waarom, intenties, emoties en gedachten
- overvraging op talig gebied en ondervraging op andere ontwikkelings-terreinen

schoolsituatie

- overvraging op verbaal gebied, teveel informatie tegelijkertijd, onvoldoende goede taal voorbeelden, hoge druk op spreken, te hoge tijdsdruk
- verkeerde interpretatie van gedrag (ongehoorzaam, ongemotiveerd etc)

sociale contacten

- genegeerd, uitgestoten of gepest worden door leeftijdsgenootjes zonder taalproblemen

Normatieve VERWACHTINGEN

• leeftijdsadequaat

- taalbegrip en taalexpressie (klankontwikkeling, woordenschat, taalbegrip, taalproductie, grammatica, verhaal opbouwen)
- communicatieve participatie: eigen ideeën inbrengen, aangaan en continueren van sociale relaties bijvoorbeeld om contact te maken of gevoelens over te brengen
- leeftijdsadequate emotieregulatie en zelfsturing

mogelijke steun

1^e milieu: gezin

- bekendheid / kennis van opvoeders van wat leeftijdsgepaste en problematische reacties zijn van het kind en wat een passende bejegening is (o.a. oogcontact, beurt nemen, herhalen wat het kind zegt met de goede vorm van woord of zin, interactief voorlezen, rustig spreektempo, korte zinnen, tijdspauzes, standaardzinnestjes om gedrag te reguleren, checken van 'wat ga je doen')
- eenvoudig en directief taalaanbod
- goed contact van ouders met de leerkracht

2^e milieu: school

- bereidheid van de school/leerkracht om in te voegen in behandelcontext, visualisaties, passende bejegening, gedragscomplimenten, versterken van positief contact met andere kinderen

3^e milieu

- lokale mogelijkheden (ouderprogramma's, bibliotheek, kortdurende peuteropvang zoals peuterspeelzalen en VVE)
- zorg voor TOS in basisverzekering

Jeugdige mogelijke krachten

- teflonfactor mbt plagen, pesten (zich niet snel buitengesloten voelen)
- mildheid tov eigen problematiek; relativering (eigen erkenning van sterke punten)
- onverstoorbaarheid in hulp vragen (op handig moment)
- bewustheid van mogelijkheden om invloed uit te oefenen
- bewust van eigen kwaliteiten/inbreng sociale interacties

Mogelijk moeite met VAARDIGHEDEN als:

- herkennen van klanken, onderscheiden van woorden die veel op elkaar lijken, het herkennen en vinden van woorden, goede zinsopbouw, (langere) zinnen, spellen en lezen
- verstaanbaar praten, antwoord geven op een vraag, snel antwoord geven, verwoorden wat er aan de hand is, begrijpelijk vertellen, begrepen worden, uit zichzelf gesprek beginnen, moeite met samenwerken (anderen die overnemen)
- begrijpen ('wat is het belangrijkste woord in de zin') en onthouden van gesproken en geschreven taal (consequenties voor taakininitiatie), bij onvoldoende begrijpen van (te snelle) instructie: moeite met afspraken onthouden, uitvoeren zoals bedoeld, volhouden van aandacht en taken afmaken, hulp vragen, om herhaling vragen, bij verwerking hulp vragen
- vaardigheden in sociaal contact (door minder oefening en minder kunnen inschatten)
- over jezelf denken (door kleinere woordenschat), jezelf sturen door zelfsprak
- herkennen van eigen en anderen emoties, intenties, actie-reactie in gedrag

Symptomen TOS

Achterblijvende én afwijkende taalontwikkeling in begrip en productie (fonologie, semantiek, svntaxis, morfologie of praamatiek)

mogelijke kwetsbaarheidsfactoren

- (erfelijke) neurobiologisch kwetsbaarheid (taalproblemen, dyslexie en autisme bij familieleden)
 - neuropsychologisch vaardigheidsprofiel leidend tot afwijkende (sequentiële talige) informatie-verwerking
 - onvoldoende mogelijkheden om via talig denken zelfregulatie te ondersteunen (verminderde cognitieve flexibiliteit)
 - verminderde kennis over de sociale context (door verminderd toevallig leren, minder begrijpen van de uitleg, minder interacties met anderen)
 - negatief denken over eigen mogelijkheden, oplossingen
- comorbiditeit:* zwak procedureel geheugen en werkgeheugen, trage informatieverwerking
comorbiditeit: depressie, angst en sociale fobie, externaliserende problematiek